

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
круглого столу на тему:
«ПРОЗОРЕ МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ШЛЯХ ДО ЄС»**

02 квітня 2026 року

Біла Церква
2026

«ПРОЗОРЕ МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ШЛЯХ ДО ЄС»: матеріали круглого столу – м. Біла Церква: БНАУ, 2026. 65 с.

Матеріали електронного збірника містять питання, що стосуються корупції, як економічного, політичного, та правового явища. Крім цього у збірнику висвітлено актуальні правові проблеми, що стосуються запобігання та протидії корупції в Україні.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників круглого столу без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

ЗМІСТ

1. Бровко Н.І. РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ШЛЯХ ДО ЄС В УМОВАХ ВІЙНИ.....	5
2. Линник Т.В. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ В ПЕРІОД ПОВНОМАШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ.....	8
3. Герасименко М.Д. РОЛЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У НАБЛИЖЕННІ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	11
4. Голуб Д.П. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	13
5. Кузьомко Т.Р. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВИТКУ.....	18
6. Терещук М.М. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	22
7. Гузенко Д.С. ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОЗОРОГО УПРАВЛІННЯ.....	24
8. Сімакова С. І. ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЯК СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА.....	28
9. Левченко М.С. ПРОЗОРИСТЬ УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ. ...	31
10. Гулько Я.О. РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	33
11.Макарчук В. В. ПРАВОВИЙ СТАТУС МУНІЦИПАЛЬНОЇ ВАРТИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	36
12. Зеленко Г.Д. АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	39
13. Кривов'яз І.І., ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА МІСЦЕВИМИ ДЕРЖАВНИМИ АДМІНІСТРАЦІЯМИ	43
14. Черноус П. С. ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ВЛАДИ.....	47

15. Тимощук О.Г. ПРОЗОРИСТЬ І ПІДЗВІТНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ.....	49
16. Яровий Н.В., Бабенко К.Р. РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ.....	52
17. Ковальчук Б.Б. ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	54
18. Мерзлюк К.П. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	57
19. Говорова А.О. ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ.....	59

**РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:
ШЛЯХ ДО ЄС В УМОВАХ ВІЙНИ**

Бровко Н. І.,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри конституційного права та

теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Функціонування місцевого самоврядування в Україні має важливе значення для підтримки демократичних процесів, розвитку громадянського суспільства та формування правової держави. Місцеве самоврядування є ключовим елементом децентралізованої системи публічної влади, базуючись на давніх традиціях самоврядування українського народу та міжнародних стандартах, закріплених у Європейській хартії місцевого самоврядування [1].

Україна, яка хоче стати повним членом Європейського Союзу, стикається з багатьма проблемами у процесі реформування місцевого самоврядування. Цей процес надзвичайно складний, особливо в умовах війни, створюючи додаткові перешкоди для місцевого розвитку, забезпечуючи стабільність місцевих бюджетів та впровадження принципів демократичного управління.

По-перше, питання децентралізації та перерозподілу влади є основними реформами. Розуміючи роль місцевого самоврядування варто більш ефективно реагувати на потреби громад, швидко вирішувати місцеві проблеми та включати громадян у наш процес прийняття рішень [2, с.10]. Війна суттєво ускладнила ці процеси, створивши нові виклики, такі як знищення інфраструктури, масштабна

міграція населення та зростання соціально-економічних відмінностей між регіонами.

По-друге, фінансова автономія громади є важливим аспектом успішного функціонування самоврядування. З одного боку, децентралізація призвела до збільшення можливостей для незалежного розподілу ресурсів, тоді як війна значно зменшила доходи від місцевих бюджетів, збільшуючи витрати на соціальний захист, відновлення інфраструктури та підтримку переміщених людей [3, с.102]. Це передбачає впровадження нових підходів до планування бюджету, розробки партнерств з міжнародними донорами та пошук альтернативних джерел фінансування.

По-третє, розвиток місцевих демократій залишається важливим станом інтеграції в європейську спільноту. Європейські стандарти гарантують, що громадяни активно беруть участь у процесах прийняття рішень, прозорості місцевого самоврядування та дотримання принципів верховенства права. Однак, з огляду на війну, реалізація цих принципів досить складна, особливо через загрози безпеці, що обмежує свободу парламенту та труднощі комунікації між органами влади та населенням.

По-четверте, інституційна спроможність органів місцевого самоврядування вимагає значного зміцнення, що включає вдосконалення професійних державних службовців, впровадження сучасних методик управління та розробку чітких механізмів для оцінки ефективності місцевого управління. Без цього було б неможливо забезпечити стабільний розвиток громади та досягти довгострокових європейських цілей інтеграції [2, с.9].

По-п'яте, міжнародне співробітництво в контексті війни є особливо важливим. Спільноти потребують підтримки міжнародних партнерів у вигляді фінансової підтримки, технічного тестування та обміну найкращими практиками. Важливо активно продовжувати співробітництво між Україною та

ЄС, зокрема міжнародними організаціями для забезпечення сталого відновлення та територіального розвитку.

Цифрові технології є важливими факторами модернізації місцевого самоврядування в Україні. Вони дозволяють забезпечити більшу прозорість, спростити спілкування з громадянами та забезпечити більш ефективне використання ресурсів. Європейські стандарти вимагають також реалізації екологічних проєктів та прийняття рішень у екологічній сфері. Це важливо для збереження навколишнього середовища та покращення якості життя населення.

Тому процес реформування місцевого самоврядування в Україні є важким, але необхідним кроком для досягнення європейських стандартів управління. Потрібен всебічний підхід, координована співпраця між центральною та місцевою владою та активна підтримка міжнародних партнерів. Незважаючи на виклики війни, Україна має унікальну можливість провести цей час, зміцнюючи демократичні підстави, підвищуючи ефективність управління та створюючи умови для сталого розвитку.

Список використаних джерел:

- 1.Європейська хартія місцевого самоврядування. *{Хартію ратифіковано Законом № 452/97-ВР від 15.07.97}*.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
2. Бровко Н.І. Удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування як суб'єктів владних повноважень в процесі євроінтеграції України / Україна в умовах євроінтеграції: проблеми та перспективи : Збірник матеріалів Круглого столу до дня Європи в межах роботи гуртка «Актуальні проблеми міжнародного права» (БНАУ, 08 травня 2025). Біла Церква, 2025. С. 9-11.
3. Даниленко А.С., Бровко Н.І. Проблеми реформування місцевого самоврядування в процесі децентралізації. Економіка та управління АПК . Біла Церква : БНАУ, 2016. № 1/2. С. 100 - 103.

УДК 342.25

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ В ПЕРІОД ПОВНОМАШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Линник Т.В.,

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри конституційного права

та теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Територіальні громади в період повномасштабного вторгнення стали однією з ключових основ функціонування української держави. В умовах воєнного стану саме органи місцевого самоврядування забезпечили оперативне реагування на численні виклики, пов'язані з безпекою, гуманітарною ситуацією та підтримкою населення. Завдяки реформі децентралізації громади отримали ширші повноваження і ресурси, що дозволило їм діяти більш самостійно та ефективно навіть в умовах війни [1].

Одним із найважливіших напрямів діяльності територіальних громад стало забезпечення безпеки населення. Місцева влада активно долучалася до організації територіальної оборони, сприяла створенню добровольчих формувань, координувала взаємодію з військовими підрозділами та правоохоронними органами [3]. Значна увага приділялася також облаштуванню укриттів, інформуванню населення про правила поведінки під час повітряних тривог і надзвичайних ситуацій. У багатьох громадах було створено ефективні системи оповіщення, що дозволило мінімізувати втрати серед цивільного населення.

Важливу роль територіальні громади відіграли у сфері гуманітарної допомоги. З початком повномасштабного вторгнення значна кількість людей була змушена залишити свої домівки та переміститися в безпечніші регіони. Громади організовували прийом внутрішньо переміщених осіб, забезпечували їх житлом, продуктами харчування, одягом і медичною допомогою [2]. Було створено численні гуманітарні штаби, які координували розподіл допомоги та співпрацювали з волонтерами й міжнародними організаціями. Така взаємодія дозволила значно підвищити ефективність допомоги та охопити більшу кількість людей.

Окремим важливим аспектом діяльності громад стало забезпечення стабільної роботи критичної інфраструктури. У результаті бойових дій значна частина об'єктів енергетики, водопостачання та транспорту зазнала пошкоджень. Проте органи місцевого самоврядування спільно з комунальними службами оперативно проводили відновлювальні роботи, часто в умовах постійної небезпеки. Це дозволяло підтримувати життєдіяльність населених пунктів та уникати гуманітарних катастроф [1].

Не менш важливим стало питання фінансового забезпечення громад. У період війни значно скоротилися надходження до місцевих бюджетів, водночас витрати істотно зросли. У таких умовах громади були змушені переглядати свої фінансові пріоритети, спрямовуючи ресурси на оборону, підтримку населення та ліквідацію наслідків руйнувань [3]. Важливу роль у підтримці громад відіграли також державні субвенції та міжнародна фінансова допомога.

Цифровізація управлінських процесів стала ще одним чинником, який забезпечив ефективність діяльності територіальних громад. Використання електронних сервісів дозволило органам місцевого самоврядування підтримувати зв'язок із населенням, надавати адміністративні послуги та координувати дії навіть в умовах обмеженого доступу до фізичних ресурсів [4]. Це стало важливим елементом стійкості системи управління.

Повномасштабне вторгнення також суттєво вплинуло на соціальну згуртованість у громадах. В умовах спільної загрози мешканці об'єднувалися, допомагали один одному, брали участь у волонтерській діяльності. Значно зріс рівень громадянської активності, що позитивно вплинуло на розвиток громадянського суспільства в Україні [2].

Водночас територіальні громади зіткнулися з низкою серйозних проблем. Серед них — руйнування житлового фонду та інфраструктури, нестача фінансових і матеріальних ресурсів, відтік населення, а також значне психологічне навантаження на мешканців. Особливо складною є ситуація в громадах, що перебували або перебувають у зоні активних бойових дій чи окупації. Незважаючи на всі труднощі, територіальні громади продемонстрували високий рівень стійкості, адаптивності та здатності до самоорганізації. Вони не лише виконали свої базові функції, але й стали важливим фактором стабільності держави в умовах війни. Уже сьогодні громади відіграють ключову роль у процесах післявоєнного відновлення, займаючись плануванням розвитку територій, відбудовою інфраструктури та залученням інвестицій.

Отже, територіальні громади в умовах повномасштабного вторгнення стали фундаментом життєздатності української держави. Їх діяльність довела ефективність децентралізації та важливість сильного місцевого самоврядування як у мирний час, так і в умовах воєнних викликів.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація в Україні : офіційний вебсайт. URL: <https://decentralization.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2026).
2. Міністерство соціальної політики України. Внутрішньо переміщені особи в Україні : офіційні дані та аналітика. URL: <https://www.msp.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2026).

3. Асоціація міст України. Місцеве самоврядування в умовах воєнного стану : аналітичні матеріали. URL: <https://www.auc.org.ua> (дата звернення: 01.04.2026).
4. Програма розвитку ООН (UNDP). Вплив війни на місцеве врядування в Україні : аналітичний звіт. URL: <https://www.undp.org/ukraine> (дата звернення: 01.04.2026).

УДК: 340

РОЛЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У НАБЛИЖЕННІ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Герасименко М.Д.,

студент 2 курсу соціально-гуманітарного факультету

Науковий керівник – **Линник Т.В.,**

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

У роботі досліджується значення децентралізації, реформування системи місцевого самоврядування України. Проаналізовано її вплив на розширення повноважень територіальних громад, наближення України до європейських стандартів місцевої демократії.

У сучасних умовах реформування публічної влади, децентралізація стала одним із найважливіших напрямів державної політики. Її сутність полягає у передачі частини повноважень, ресурсів і відповідальності від центральної влади до органів місцевого самоврядування. Це відповідає конституційному положенню про те, що народ здійснює владу як напряду, так і через органи місцевого самоврядування, що створює основу для більш демократичної моделі управління.

Особливе значення децентралізація має у контексті євроінтеграції України. Одним із головних орієнтирів у цій сфері є Європейська хартія місцевого самоврядування, яка визначає місцеве самоврядування як право і спроможність органів влади вирішувати значну частину суспільних справ. Саме тому децентралізація в Україні є не лише внутрішньою реформою, а й важливим кроком до наближення до європейських стандартів публічного управління.

Одним із головних результатів реформи стало формування спроможних територіальних громад. Відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики», метою об'єднання громад є створення належних умов для ефективного здійснення місцевого самоврядування. У результаті громади отримали більше повноважень у сферах освіти, благоустрою, соціального захисту, житлово-комунального господарства та місцевого розвитку.

Важливим досягненням стало також зміцнення фінансової самостійності громад. Органи місцевого самоврядування отримали більше можливостей для самостійного вирішення питань місцевого значення, що дозволило їм ефективніше використовувати місцеві проєкти. Це відповідає європейському принципу фінансової автономії місцевої влади.

Разом із тим процес наближення до європейських стандартів ще не завершений. Серед основних проблем можна назвати нерівномірний розвиток територіальних громад, потребу в удосконаленні законодавства та необхідність подальшого зміцнення місцевої демократії. Проте вже сьогодні можна стверджувати, що децентралізація суттєво змінила систему місцевого самоврядування в Україні.

Отже, децентралізація відіграє важливу роль у наближенні системи місцевого самоврядування України до європейських стандартів. Вона сприяє розвитку сильних територіальних громад, підвищенню ефективності місцевої влади та утвердженню демократичних принципів управління на місцях.

Список використаних джерел:

- 1.Європейська хартія місцевого самоврядування. *{Хартію ратифіковано Законом № 452/97-ВР від 15.07.97}*.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
2. Про засади державної регіональної політики **Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII**
3. Про місцеве самоврядування в Україні. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
(дата звернення: 20.03.2026)

УДК 35.072:35–055.2

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Голуб Д.П., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **Линник Т.В.**,

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Сучасний етап розвитку української державності характеризується посиленням ролі місцевого самоврядування як ключового елемента демократичного устрою. Відповідно до Конституції України, місцеве самоврядування є реалізацією народовладдя безпосередньо на місцевому рівні та ґрунтується на принципах політичної, адміністративної та фінансової автономії територіальних громад. Стаття 7 Конституції проголошує місцеве самоврядування однією з основ державного устрою, а стаття 140 визначає, що

органи місцевого самоврядування у межах повноважень, встановлених законом, вирішують питання місцевого значення.

У зв'язку із проведеною реформою децентралізації місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою в Україні функціональні повноваження органів місцевої влади істотно розширилися, що спонукає до наукового осмислення предмета дослідження. Органи місцевого самоврядування покликані не лише формувати місцеву політику, а й ефективно реалізовувати повноваження у сферах соціального захисту, освіти, охорони здоров'я, економічного розвитку, управління комунальною власністю і розпорядження бюджетними коштами.

Актуальність теми обумовлена необхідністю системного аналізу змісту та меж функціональних повноважень місцевих рад і їх виконавчих органів у контексті законодавчих змін, реформування системи державної влади та надання спроможності територіальним громадам виконувати делеговані завдання ефективно й відповідально.

Місцеве самоврядування в Україні виступає однією з ключових форм реалізації народовладдя, що забезпечує безпосередню участь громадян у вирішенні питань місцевого значення та формує основу демократичного устрою держави. Його правова природа полягає у поєднанні публічно-владних повноважень із самостійністю територіальних громад у межах, визначених законодавством. Органи місцевого самоврядування функціонують як юридичні особи публічного права, наділені відповідними правами й обов'язками щодо здійснення управлінських функцій на локальному рівні. Конституційні засади забезпечують гарантії самореалізації територіальних громад у таких сферах, як управління комунальною власністю, розвиток соціальної інфраструктури, благоустрій територій, формування та виконання місцевих бюджетів. Система місцевого самоврядування організаційно представлена поєднанням

представницьких органів, зокрема місцевих рад, та виконавчих структур, до яких належать голови громад і відповідні апарати управління.

Функціональні повноваження органів місцевого самоврядування мають комплексний характер і охоплюють різні напрями діяльності, що спрямовані на забезпечення життєдіяльності територіальних громад. Власні повноваження становлять основу їхньої діяльності та спрямовані на задоволення безпосередніх потреб населення. У цьому контексті важливе місце займає управління комунальною власністю, що передбачає ефективне використання майна громади, організацію роботи комунальних підприємств і здійснення контролю за їх функціонуванням. Значна увага приділяється також благоустрою територій і розвитку інфраструктури, що включає планування забудови, ремонт і утримання доріг, розвиток інженерних мереж та забезпечення належного рівня комунальних послуг. Соціальна функція місцевого самоврядування проявляється у підтримці освітніх, культурних і спортивних закладів, а також у реалізації соціальних програм для різних категорій населення. Важливим аспектом є й нормативна діяльність, яка полягає у прийнятті локальних регуляторних актів, спрямованих на врегулювання повсякденних питань життя громади в межах чинного законодавства. [3]

Поряд із власними повноваженнями значну роль відіграють делеговані повноваження, які передаються органам місцевого самоврядування державою з метою забезпечення виконання окремих функцій загальнодержавного значення. Такі повноваження здійснюються у чітко визначених законодавством межах і супроводжуються відповідним контролем з боку центральних органів влади. До них належать, зокрема, виконання реєстраційних функцій, пов'язаних із обліком населення та реєстрацією місця проживання, а також реалізація державних програм у сферах освіти та охорони здоров'я, що частково фінансуються з державного бюджету. Така модель забезпечує поєднання централізованого

управління з децентралізованим виконанням, що сприяє підвищенню ефективності надання публічних послуг.

Окрему групу становлять спільні повноваження, які передбачають взаємодію органів місцевого самоврядування з державними структурами у вирішенні питань безпеки, профілактики правопорушень та цивільного захисту населення. Реалізація цих повноважень базується на принципах партнерства та координації, що дозволяє забезпечити комплексний підхід до вирішення актуальних проблем на місцевому рівні.

Практична реалізація повноважень органів місцевого самоврядування в Україні значною мірою трансформувалася внаслідок проведення реформи децентралізації, яка розпочалася у 2015 році. Її основною метою стало посилення ролі територіальних громад шляхом передачі їм ширших повноважень і фінансових ресурсів. У результаті адміністративно-територіальних змін було сформовано 1460 спроможних громад станом на 2025 рік, що сприяло укрупненню територій і підвищенню їх управлінського потенціалу. Це дозволило зміцнити фінансову основу місцевого самоврядування, розширити спектр функцій та підвищити рівень відповідальності органів влади за забезпечення належної якості життя населення. [1]

Важливим елементом реалізації повноважень є бюджетна автономія територіальних громад, яка передбачає право самостійного формування та виконання місцевих бюджетів. За офіційними даними, у 2025 році загальний обсяг видатків місцевих бюджетів становив близько 422,58 мільярда гривень, що свідчить про суттєве зростання порівняно з попереднім роком. Основними напрямками фінансування залишаються освіта, охорона здоров'я, соціальний захист населення, житлово-комунальне господарство та розвиток інфраструктури. Така фінансова самостійність сприяє більш ефективному розподілу ресурсів відповідно до пріоритетів розвитку конкретних громад. [1]

Позитивні результати реформ підтверджуються і високим рівнем суспільної підтримки. Згідно з даними соціологічних досліджень, значна частина громадян України позитивно оцінює діяльність органів місцевого самоврядування та підтримує процес децентралізації, що свідчить про зростання довіри до місцевої влади та усвідомлення її ролі у вирішенні повсякденних проблем населення.

Водночас розвиток місцевого самоврядування супроводжується рядом викликів, які потребують системного вирішення. Однією з ключових проблем є нерівність фінансових можливостей між громадами, що обмежує їх здатність реалізовувати власні повноваження на належному рівні. Додаткові труднощі виникають у громадах, які перебувають у зоні підвищених безпекових ризиків, де діяльність органів місцевого самоврядування частково обмежується функціонуванням військових адміністрацій. Не менш важливою проблемою є недостатній рівень кадрового забезпечення, особливо у невеликих громадах, де бракує кваліфікованих фахівців для ефективного управління.

У науковому та експертному середовищі питання розвитку місцевого самоврядування розглядається як один із ключових факторів демократизації суспільства. Дослідники та практики наголошують на важливості фінансової спроможності громад, необхідності державної підтримки для вирівнювання ресурсів, а також значенні відкритості та прозорості діяльності органів влади. Акцентується увага на тому, що саме територіальні громади найкраще розуміють свої потреби, а отже повинні мати достатній рівень автономії для їх задоволення.

Узагальнюючи, можна зазначити, що функціональні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні мають чітко визначену правову основу та спрямовані на забезпечення ефективного вирішення питань місцевого значення. Сучасна модель самоврядування базується на принципах автономії, децентралізації та відповідальності, що дозволяє територіальним громадам

реалізовувати широкий спектр управлінських функцій. Проведена реформа децентралізації суттєво посилила роль місцевої влади, проте подальший розвиток цієї сфери потребує вирішення існуючих проблем, зокрема забезпечення фінансової рівності, підвищення кадрового потенціалу та збереження балансу між державним контролем і місцевою автономією. У перспективі ефективне функціонування місцевого самоврядування можливе за умови стабільності правового середовища, активної участі громадян та послідовної державної політики підтримки територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. *Місцеві бюджети 2025: особливості, пріоритети, перспективи.* URL: <https://surl.li/fmuosf> (дата звернення: 20.03.2026)
2. Бюджетний кодекс України, № № 50-51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 20.03.2026)
3. Про місцеве самоврядування в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.03.2026)

УДК: 340

**ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ
В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ
РОЗВИТКУ**

Кузьомко Т.Р.,

студентка 2 курс соціально-гуманітарного факультету .

Науковий керівник – **Линник Т.В.,**

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м.Біла Церква, Україна

У суспільстві поширеною є теза про те, що замість протистояння системі доцільніше прагнути зрозуміти механізми її функціонування. Водночас проблема полягає в тому, що таке розуміння нерідко набуває викривленого характеру. Частина осіб аналізує систему не з метою усвідомлення її принципів та вдосконалення, а для пошуку можливостей використання її недоліків у власних інтересах. У результаті прогалини та недосконалості правового регулювання сприймаються не як об'єкт реформування, а як інструмент досягнення особистих цілей. Подібне тлумачення цього підходу формує практику використання системи задля приватної вигоди.

Денчук зазначає: «Чим більшу кількість об'єктів комунальної власності мають територіальні громади, та якщо вони забезпечені стійким правовим захистом від протиправних посягань, тим ефективніше будуть надаватися соціальні послуги населенню громади» [3, с.20].

Ми погоджуємося з цією думкою, але водночас слід враховувати ризики нехтування правами громадян, яким надаються ці послуги, у випадку неправомірного привласнення або використання комунального майна.

У сфері управління комунальною власністю - це означає необхідність глибокого аналізу правових процедур, компетенції органів місцевого самоврядування та порядку прийняття управлінських рішень. Водночас практика свідчить, що недосконалість нормативного регулювання або прогалини у контролі можуть використовуватися не для підвищення ефективності управління, а для задоволення приватних інтересів. Так трапляється, що окремі посадові особи органів місцевого самоврядування, зокрема заступники мера чи депутати місцевих рад, можуть ставати фігурантами кримінальних проваджень, пов'язаних із розкраданням комунального майна або привласненням бюджетних коштів, у тому числі тих, що були передбачені на ремонти гуртожитків чи інших об'єктів комунальної

інфраструктури. Подібні випадки свідчать про використання прогалин у системі управління та контролю за комунальною власністю. Тому ключовим завданням є не пошук «слабких місць» у правовій системі, а забезпечення її прозорості, підзвітності та належного правозастосування в інтересах територіальної громади.

Конституція України в ст. 140 дає таке визначення місцевого самоврядування: «Це право територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції й законів України» [1].

Одночасно, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», органи місцевого самоврядування від імені та в інтересах територіальних громад здійснюють повноваження щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами комунальної власності [2].

Комунальна власність є основою місцевого самоврядування, актуальність якої особливо зростає в процесі децентралізації, отриманням України статусу кандидата до ЄС, військового стану тощо. Конституція України комунальній власності присвячує статтю 142, яка визначає, що матеріальною та фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші вартості, земля, природні ресурси.[1]

Таким чином, об'єкти права комунальної власності в свою чергу мають системний і чітко визначений характер. Вони спрямовані на задоволення комунальних, побутових та інших потреб жителів конкретної територіальної громади, а їх основним призначенням є вирішення питань місцевого значення. Об'єктами комунальної власності може бути будь-яке майно, за винятком того, що відповідно до закону є виключною власністю держави. Особливу категорію становлять об'єкти виключної комунальної власності — майно громадського

користування, створене для забезпечення потреб громади та належних умов життя у селі, селищі чи місті. [4].

В управлінні комунальною власністю важливу роль відіграють механізми контролю та нагляду. До них належать фінансовий аудит, внутрішній контроль органів місцевого самоврядування, державний фінансовий контроль, а також діяльність антикорупційних органів. Ці заходи забезпечують дотримання законодавства, прозорість розпорядження майном та своєчасне виявлення зловживань, що дозволяє захищати права громади та інтереси її мешканців.

Отже, джерелами захисту та регулювання функціонування комунальної власності органів місцевого самоврядування є, передусім, Конституція України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Цивільний кодекс України та Бюджетний кодекс України. Ці нормативні акти визначають порядок управління, розпорядження та контролю за комунальним майном і забезпечують правові підстави для ефективного та прозорого функціонування органів місцевого самоврядування.

Серед проблем управління комунальною власністю виділяють прогалини в законодавстві, недостатній контроль за розпорядженням майном та ризики корупції. Для покращення ситуації важливе підвищення прозорості, чітке дотримання процедур, вдосконалення нормативної бази та впровадження ефективного моніторингу. Такі заходи сприятимуть стабільному розвитку місцевого самоврядування та захисту інтересів громади.

Отже, можна зробити висновок, що ефективне управління комунальною власністю є ключовим елементом місцевого самоврядування та задоволення потреб громади. Прозорі процедури розпорядження, надійний правовий захист і механізми контролю дозволяють мінімізувати ризики зловживань. Постійне вдосконалення законодавства та підзвітність органів місцевого самоврядування сприяють сталому розвитку громад і підвищенню якості життя населення.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР// Верховна Рада України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
3. Денчук Р. О. Адміністративно-правова охорона комунальної власності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2006. 188 с. (Дата звернення:11.11.2023)
4. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики : монографія. Київ : Юридична думка, 2010. 656 с.

УДК 352(4-6ЄС):342.25(477)

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЄС:
ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ**

Терещук М.М.,

кандидат юридичних наук кафедри конституційного права

та теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Місцеве самоврядування є одним із ключових інститутів демократичної держави, що забезпечує ефективне управління територіями та реалізацію прав громадян на участь у вирішенні питань місцевого значення. У сучасних умовах європейської інтеграції України особливого значення набуває вивчення досвіду функціонування систем місцевого самоврядування в країнах Європейського Союзу.

Розвиток місцевого самоврядування в ЄС базується на принципах, закріплених у Європейській хартії місцевого самоврядування 1985 року. Серед них ключове значення мають принципи субсидіарності, децентралізації та організаційної автономії органів місцевого самоврядування. Як зазначають дослідники, принцип субсидіарності передбачає передачу повноважень на найближчий до громадян рівень влади, що забезпечує ефективність управління та підвищує рівень демократичної участі [1, с. 45].

Однією з провідних тенденцій розвитку місцевого самоврядування в країнах ЄС є поглиблення процесів децентралізації. У більшості держав-членів ЄС відбувається передача значної частини повноважень від центральних органів влади до органів місцевого самоврядування. Це дозволяє підвищити ефективність управління, забезпечити більш раціональне використання ресурсів та врахування місцевих потреб.

Важливим аспектом є також фінансова автономія місцевого самоврядування. У країнах ЄС органи місцевого самоврядування мають власні джерела доходів, включаючи місцеві податки та збори, що дозволяє їм самостійно вирішувати питання місцевого значення. Як підкреслюють науковці, фінансова незалежність є необхідною умовою ефективного функціонування місцевого самоврядування [2, с. 78].

Ще однією важливою тенденцією є розвиток міжмуніципального співробітництва. У багатьох країнах ЄС органи місцевого самоврядування активно співпрацюють між собою для вирішення спільних проблем, таких як розвиток інфраструктури, екологічна політика та надання публічних послуг.

Особливу увагу слід приділити цифровізації місцевого самоврядування. У країнах ЄС активно впроваджуються електронні сервіси, що забезпечують доступ громадян до адміністративних послуг, підвищують прозорість діяльності органів влади та сприяють боротьбі з корупцією.

Для України досвід країн ЄС є надзвичайно важливим у контексті реформування системи місцевого самоврядування. Починаючи з 2014 року, в Україні реалізується реформа децентралізації, яка спрямована на передачу повноважень та ресурсів на місцевий рівень. Водночас, як зазначають дослідники, подальший розвиток місцевого самоврядування в Україні потребує вдосконалення законодавчої бази, підвищення фінансової спроможності територіальних громад та забезпечення ефективного контролю за діяльністю органів місцевої влади [3, с. 112].

Таким чином, сучасні тенденції розвитку місцевого самоврядування в Європейському Союзі свідчать про посилення ролі місцевих органів влади, розширення їх повноважень та підвищення рівня автономії. Використання цього досвіду в Україні сприятиме формуванню ефективної системи місцевого самоврядування, що відповідатиме європейським стандартам та забезпечуватиме сталий розвиток держави.

Список використаних джерел:

1. Hesse J., Sharpe L. Local Government in International Perspective. Baden-Baden : Nomos, 1991. 320 p.
2. Norton A. International Handbook of Local and Regional Government. Cheltenham : Edward Elgar, 1994. 420 p.
3. Pollitt C., Bouckaert G. Public Management Reform: A Comparative Analysis. Oxford : Oxford University Press, 2017. 400 p.

УДК: 340

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОЗОРОГО УПРАВЛІННЯ

Гузенко Д.С.

студентка 2 курс соціально-гуманітарного факультету

Науковий керівник – **Линник Т.В.**,
кандидат юридичних наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
м.Біла Церква, Україна

Взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю є однією з ключових умов функціонування демократичної держави та ефективного публічного управління. У сучасних умовах розвитку України особливого значення набуває забезпечення прозорості діяльності органів влади, що неможливо без активної участі громадян у процесі прийняття управлінських рішень. Саме взаємодія між владою та громадою формує основу довіри, без якої неможливе стабільне функціонування місцевого самоврядування.

На мою думку, прозоре управління слід розглядати не лише як відкритість інформації про діяльність органів влади, а як комплексне явище, що включає доступ громадян до процесів прийняття рішень, можливість впливати на них та отримувати обґрунтовані відповіді від посадових осіб. У цьому контексті важливу роль відіграють положення Конституції України, яка закріплює принцип народовладдя та визначає, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ (Конституція України, ст. 5).

Правову основу взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськістю становлять також Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», який визначає повноваження органів влади та форми участі громадян у місцевому управлінні, а також Закон України «Про звернення громадян» і Закон України «Про доступ до публічної інформації». Ці нормативно-правові акти гарантують громадянам право брати участь у вирішенні питань місцевого значення та отримувати інформацію про діяльність органів влади.

Я вважаю, що ефективна взаємодія можлива лише за умови наявності дієвих механізмів участі громадян. До таких механізмів належать громадські

слухання, місцеві ініціативи, електронні петиції, консультації з громадськістю та бюджети участі. Водночас практика свідчить, що наявність цих інструментів не завжди означає їх реальну ефективність. Часто вони використовуються формально, без реального врахування позиції громадян, що негативно впливає на рівень довіри до влади.

Особливої уваги, на мою думку, заслуговує розвиток електронного врядування як сучасного інструменту взаємодії. Використання цифрових платформ дозволяє значно спростити комунікацію між владою та громадянами, зробити її більш оперативною та доступною. Як зазначається у наукових дослідженнях у сфері публічного управління, електронна демократія сприяє підвищенню рівня залученості громадян до управлінських процесів та забезпечує більшу прозорість діяльності органів влади (див.: Куйбіда В.С., Петренко І.В. Публічне управління в Україні: сучасні виклики).

Разом із тим існує низка проблем, що ускладнюють ефективну взаємодію органів місцевого самоврядування з громадськістю. На мою думку, однією з основних проблем є низький рівень довіри громадян до органів влади, що обумовлений як історичними чинниками, так і сучасними випадками непрозорості та формального підходу до комунікації. Крім того, значна частина населення не бере активної участі у місцевому самоврядуванні через недостатню обізнаність про свої права та можливості.

Іншою важливою проблемою є недосконалість механізмів зворотного зв'язку. Часто громадяни не отримують належної реакції на свої звернення або пропозиції, що створює відчуття ігнорування їх позиції. Як наслідок, знижується рівень громадської активності та зацікавленості у співпраці з владою.

На мою думку, вирішення цих проблем потребує комплексного підходу. По-перше, необхідно забезпечити реальну відкритість діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема шляхом регулярного оприлюднення

інформації про прийняті рішення, використання бюджетних коштів та результати діяльності. По-друге, важливо розвивати електронні інструменти участі громадян, які дозволяють залучати ширші верстви населення. По-третє, слід підвищувати рівень правової культури громадян через освітні та інформаційні заходи.

Я переконана, що ефективна взаємодія між владою та громадськістю сприяє не лише підвищенню якості управлінських рішень, але й формуванню відповідального громадянського суспільства. Громадяни, які мають можливість впливати на розвиток своєї громади, більш зацікавлені у її добробуті та готові брати на себе частину відповідальності за прийняті рішення.

Отже, взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю є необхідною умовою забезпечення прозорого управління. Вона дозволяє досягти балансу між інтересами влади та суспільства, підвищити ефективність публічного управління та зміцнити демократичні засади держави. На мою думку, подальший розвиток цієї взаємодії має стати одним із пріоритетних напрямів реформування системи місцевого самоврядування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Про місцеве самоврядування в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про звернення громадян. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
5. Куйбіда В.С., Петренко І.В. Публічне управління в Україні: сучасні виклики.

УДК 342.9.

**ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЯК СУБ'ЄКТИ
АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА**

Сімакова С.І.,

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри публічно-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Органи місцевого самоврядування в Україні виступають повноцінними суб'єктами владних повноважень у системі адміністративного судочинства, що зумовлює їхню активну участь у публічно-правових спорах.

Слушно зазначає Бровко Н.І., що органи місцевого самоврядування та їх посадові особи є суб'єктами владних повноважень у процесі здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій, тобто вони є уповноваженими носіями публічної влади [1, с. 9]. А у межах судового процесу вони можуть виконувати як роль відповідача — зокрема у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності, прийнятих у сферах земельних, будівельних або інших правовідносин, — так і виступати позивачами, реалізуючи надану їм законом компетенцію.

Характерною ознакою органів місцевого самоврядування є їх організаційна самостійність і невходження до системи органів державної влади, водночас вони наділені правом здійснювати як власні, так і делеговані державою повноваження. Саме наявність владних управлінських функцій визначає їх статус як суб'єктів владних повноважень, що дозволяє брати участь у спорах, які виникають у сфері публічно-правових відносин.

Окреслені питання, що стосувались механізмів адміністративного нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері місцевого

самоврядування між суб'єктами владних повноважень та об'єктами публічного управління висвітлені у праці Васильківської А.В. [2].

Крім цього варто зауважити, що сільські, селищні та міські ради, а також їх виконавчі органи, представляючи інтереси територіальних громад, приймають рішення, що можуть бути предметом судового контролю в адміністративних судах, що, у свою чергу, підкреслює їх важливу роль у забезпеченні законності та захисту прав і свобод громадян.

Органи місцевого самоврядування в Україні виступають повноцінними суб'єктами владних повноважень у системі адміністративного судочинства, що зумовлює їхню активну та багатовимірну участь у публічно-правових спорах. У межах адміністративного процесу вони можуть реалізовувати різні процесуальні ролі: найчастіше — як відповідачі у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності, прийнятих у межах їхньої компетенції, зокрема у сферах земельних відносин, містобудування, благоустрою, соціального забезпечення чи місцевого оподаткування; водночас у визначених законом випадках вони можуть виступати і позивачами, захищаючи інтереси територіальних громад або відстоюючи належне виконання делегованих повноважень.

Особливістю правового статусу органів місцевого самоврядування є їх організаційна відокремленість від системи органів державної влади, що гарантує самостійність у вирішенні питань місцевого значення. Разом із тим, вони наділені владними управлінськими функціями, що проявляються у праві приймати обов'язкові для виконання на відповідній території рішення, видавати індивідуальні та нормативні акти, а також здійснювати контрольні та дозвільні функції. Саме ця обставина зумовлює віднесення їх до суб'єктів владних повноважень у розумінні адміністративного судочинства та визначає можливість оскарження їх діяльності у судовому порядку.

Компетенція органів місцевого самоврядування охоплює як власні (самоврядні) повноваження, пов'язані із забезпеченням життєдіяльності територіальних громад, так і делеговані державою функції, виконання яких підлягає додатковому контролю з боку державних органів. При цьому рішення, прийняті в межах як власних, так і делегованих повноважень, можуть бути предметом перевірки адміністративними судами на відповідність принципам законності, пропорційності, обґрунтованості та недискримінації.

Висновок. Участь органів місцевого самоврядування в адміністративному судочинстві сприяє забезпеченню ефективного механізму судового контролю за публічною владою на місцевому рівні. Це, у свою чергу, виступає гарантією захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також підвищує рівень правової відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування. Сільські, селищні та міські ради, їх виконавчі органи й посадові особи, представляючи інтереси територіальних громад, відіграють ключову роль у реалізації принципів демократичного врядування, прозорості та підзвітності, а їх діяльність у межах адміністративного процесу є важливим елементом функціонування правової держави. Крім того, практика адміністративних судів у справах за участю органів місцевого самоврядування формує єдині підходи до застосування норм публічного права, сприяє усуненню правових колізій та підвищує якість управлінських рішень на місцях. Це дозволяє не лише забезпечити належний баланс між інтересами держави, громади та окремої особи, а й зміцнює довіру громадян до інститутів публічної влади в цілому.

Список використаних джерел:

1. Бровко Н. І. Удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування як суб'єктів владних повноважень в процесі євроінтеграції України / Н. І. Бровко // Україна в умовах євроінтеграції: проблеми та перспективи : Збірник матеріалів

Круглого столу до дня Європи в межах роботи гуртка «Актуальні проблеми міжнародного права» (БНАУ, 08 травня 2025). - Біла Церква, 2025. - С. 9-11.

2. Васильківська А.В. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права = Local authorities as subjects of administrative law : дипломна робота магістра / А. В. Васильківська. – Одеса, 2021. – 98 с.

УДК 340

ПРОЗОРІСТЬ УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Левченко М.С.,

студентка 2 курс соціально-гуманітарного факультету

Науковий керівник – **Линник Т.В.,**

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м.Біла Церква, Україна

У сучасних умовах розвитку України питання прозорості управління місцевими бюджетами набуває все більшого значення. Це пов'язано з процесами європейської інтеграції, які передбачають впровадження принципів відкритості, підзвітності та ефективного використання фінансових ресурсів.

Прозорість бюджету означає доступність інформації про формування, розподіл і використання коштів для громадян. Як зазначає О. Кириленко , відкритість бюджетного процесу сприяє підвищенню довіри населення до органів місцевого самоврядування та покращує якість фінансового управління[1, с.10].

В умовах децентралізації місцеві бюджети отримали значно більше ресурсів і повноважень. Це створило можливості для розвитку громад, але одночасно підвищило вимоги до прозорості їх використання.

Європейська практика показує, що прозорість бюджету включає не лише оприлюднення даних, а й залучення громадян до бюджетного процесу. До таких механізмів належать громадський бюджет, відкриті обговорення, доступ до публічної інформації та використання електронних сервісів. В Україні ці інструменти поступово впроваджуються, особливо в умовах цифровізації державного управління.

На думку Т. Бондарчук, важливу роль у забезпеченні прозорості відіграє електронне урядування. Воно дозволяє громадянам отримувати інформацію про бюджет у зручній формі, що сприяє підвищенню рівня контролю за діяльністю органів влади[2, с.53].

Разом з тим, існують певні проблеми у цій сфері. Серед них можна виділити складність бюджетної інформації, недостатній рівень фінансової грамотності населення, а також формальний підхід окремих органів влади до оприлюднення даних. Це ускладнює реальну участь громадян у бюджетному процесі[3, с.75].

У контексті європейської інтеграції важливо орієнтуватися на міжнародні стандарти прозорості. Досвід країн ЄС свідчить, що відкритість бюджетів сприяє зменшенню корупційних ризиків, підвищенню ефективності витрачання коштів та зміцненню довіри до влади.

Отже, прозорість управління місцевими бюджетами є важливим фактором розвитку демократичного суспільства. Вона забезпечує підзвітність органів влади та створює умови для активної участі громадян. Подальше вдосконалення цієї сфери потребує розвитку електронних інструментів, підвищення фінансової грамотності населення та забезпечення реальної відкритості бюджетної інформації.

Список використаних джерел:

1. Кириленко О. П. Дохідна база місцевих бюджетів в умовах реформування бюджетної та податкової системи / О. П. Кириленко // Методологічні проблеми фінансової теорії та практики в умовах проведення системних реформ : матеріали наук. конф. проф.-викл. складу. – Тернопіль : Вектор, 2011. – С. 6–10.
2. Бондарук Т. Г. Доходи місцевих бюджетів в умовах децентралізації / Т. Г. Бондарук // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2015. - № 1. – С. 51-56.
3. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів : моногр. / [Луніна І. О., Кириленко О. П., Лучка А. В. та ін.] ; за ред. д.е.н. І. О. Луніної ; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 320 с.

УДК 340

РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Гулько Я.О.,

студента 2 курсу соціально-гуманітарного факультету

науковий керівник – **Линник Т.В.,**

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

В умовах повномасштабної збройної агресії проти України питання національної безпеки набуло особливого значення. Якщо раніше безпеку держави переважно пов'язували з діяльністю центральних органів влади, Збройних Сил та правоохоронних органів, то сьогодні важливу роль у цій сфері відіграють і органи місцевого самоврядування..

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», місцеві ради та їхні виконавчі органи відповідають за низку важливих питань у сфері безпеки громади. Йдеться, зокрема, про організацію цивільного захисту, участь у заходах територіальної оборони, підтримання громадського порядку та збереження об'єктів критичної інфраструктури. В умовах воєнного стану значення місцевої влади суттєво зростає, адже саме на місцях приймаються оперативні рішення щодо евакуації людей, налагодження надання гуманітарної допомоги та координації роботи з військовими адміністраціями[1].

Важко не погодитися з думкою Олега Роговенка, який стверджує, що органи місцевого самоврядування при здійсненні своїх функцій по забезпеченню національної безпеки взаємодіють з органами, котрі належать до складу сектору безпеки і оборони, що вказує на їх виняткову роль у забезпеченні національної безпеки держави[2 с. 86].

Проаналізувавши низку нормативно-правових актів, ми можемо відмітити основні повноваження органів місцевого самоврядування під час воєнного стану. Відповідно до статті 18 ЗУ «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» органи місцевого самоврядування планують, організовують і забезпечують мобілізаційну підготовку та мобілізацію на території відповідних населених пункті[3]. Крім того, стаття 15 Закону України «Про оборону України» визначає основні повноваження виконавчих органів сільських, селищних і міських рад у сфері оборонної діяльності. Зокрема, на них покладається організація приписки громадян до призовних дільниць, ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, а також забезпечення направлення громадян на навчальні, перевірочні та спеціальні збори[4].

Також як зазначає Димиденко В.О органи місцевого самоврядування. сприяють виконанню оборонних замовлень підприємствами та установами комунальної форми власності, зокрема щодо виробництва і постачання

продукції, енергетичних та інших необхідних ресурсів для потреб військових формувань[5, с.107].

Під час аналізу правової літератури ми дізналися про інші компетенції органів місцевої влади. Зокрема, органи влади беруть участь у забезпеченні належного режиму в прикордонній смузі та контрольованих прикордонних районах, а також реалізують заходи із військово-патріотичного виховання громадян України

Однак, в законодавстві України є й певні проблеми з правовим регулюванням діяльності органів місцевого самоврядування. Ми погоджуємося з думками вчених, що основна проблема полягає у визначенні місця органів місцевого самоврядування в системі суб'єктів національної безпеки, а також у чіткому розмежуванні їх повноважень з органами державної влади. Важливою є також проблема балансу між автономією місцевого самоврядування та необхідністю централізованого управління в умовах воєнного стану.

На нашу думку, незважаючи на певні проблеми в законодавстві діяльність органів місцевого самоврядування в стані війни є надзвичайно значною. Сьогодні місцеве самоврядування — це не просто управління на рівні громади, а важлива частина системи національної безпеки України. Саме від їхньої роботи залежить стійкість громад, захист прав людей, та можливість нормального життя навіть у складних умовах.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР (редакція станом на 31.10.2025) // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/lb439197e0> (дата звернення: 02.03.2026).

2. Шестернін А. В., Роговенко О. В. Роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні національної безпеки України / А. В. Шестернін,

О. В. Роговенко // Сумський національний аграрний університет. – Суми, 2024. – 85-89с..

3. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 № 3543-ХІІ (редакція станом на 01.01.2025) // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12/ed20250101/comp20220612> (дата звернення: 02.03.2026).

4. Закон України «Про оборону України» від 06.12.1991 № 1932-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1932-12> (дата звернення: 02.03.2026).

5. Демиденко В.О. Місце й роль органів місцевого самоврядування в забезпеченні національної безпеки України. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 3 (108). С. 238–249

УДК 342.25-351.745

**ПРАВОВИЙ СТАТУС МУНІЦИПАЛЬНОЇ ВАРТИ В СИСТЕМІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ В
УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Макарчук В. В.,

доктор юридичних наук, доцент

кафедри конституційного права та

теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

В умовах сучасної децентралізації та триваючих безпекових викликів в Україні особливого значення набуває розбудова ефективної системи цивільного захисту на рівні громад. Одним із ключових інструментів реалізації цих завдань є муніципальна варта як орган, що виступає складовою ланкою між місцевим самоврядуванням, правоохоронними органами та жителями громади. Актуальність дослідження діяльності муніципальної варти зумовлена необхідністю чіткого законодавчого врегулювання її правового статусу та гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами.

Муніципальна варта в Україні є органом місцевого самоврядування, створеним для забезпечення громадського порядку та безпеки на локальному рівні [1]. Вона діє як комунальне підприємство чи громадське формування в містах і доповнює роботу Національної поліції України. Це робить її важливим елементом національної безпеки, посилюючи захист на муніципальному рівні.

Муніципальна варта створюється рішеннями місцевих рад у містах обласного значення чи об'єднаних громадах, фінансуючись з місцевих бюджетів. Хоча окремий Закон «Про муніципальну варту» не ухвалено остаточно, її діяльність регулюють статuti громад та Закон України «Про місцеве самоврядування». Кабінет Міністрів України мав би затвердити положення, але на практиці муніципальні варти функціонують за локальними статутами [2].

На локальному рівні муніципальна варта розвантажує поліцію від адміністративних завдань, дозволяючи фокусуватися на кримінальних злочинах, що посилює загальну безпеку. Вона сприяє оперативному реагуванню на загрози, як-от правопорушення чи масові заходи, через патрулювання та моніторинг. У контексті гібридних загроз (зростання злочинності, перенавантаження поліції) варта стає «першим ешеленом» локального захисту [3, с. 15].

Євроінтеграційний аспект муніципальної варти пов'язаний із гармонізацією українського місцевого самоврядування до європейських стандартів, зокрема через впровадження муніципальної поліції для посилення локальної безпеки. Україна, ратифікувавши Європейську хартію місцевого самоврядування [4], зобов'язана надавати громадам повноваження для таких органів, як варта, що відповідає принципам децентралізації ЄС. Це сприяє наближенню до норм ЄС у сфері громадського порядку та регіональної безпеки.

Муніципальна реформа України входить до дорожньої карти євроінтеграції, де децентралізація та стандарти самоврядування як ключові для вступу до ЄС. Проєкти Erasmus+ та конференції аналізують гармонізацію, пропонуючи перейняти досвід ЄС для ефективності варти [5]. Під час воєнного стану це посилює локальну стійкість, наближаючи до політики згуртування ЄС.

Отже, муніципальна варта є критично важливим елементом локальної безпеки, який дозволяє ефективно розділяти сфери відповідальності: поліція зосереджується на кримінальних злочинах, тоді як варта бере на себе адміністративний контроль, охорону громадського порядку та благоустрій. Попри активне функціонування через локальні статути та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», галузеве законодавство все ще потребує уточнення правового статусу. Розвиток муніципальної варти є прямим виконанням зобов'язань України щодо децентралізації влади та впровадження кращих практик ЄС. У період воєнного стану та повоєнного відновлення муніципальна варта стає основою локальної стійкості, забезпечуючи швидке реагування на гібридні загрози та підтримуючи стабільність у громадах.

Список використаних джерел:

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР : станом на 26 лют. 2026 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 30.03.2026).

2. Ковшова О. Муніципальна варта: що про це має знати староста?
Радник старости. 2019. № 4. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/rs/2019/december/issue-4/article-105586.html> (дата звернення: 30.03.2026).
3. Бахмат В. Г. Співпраця Національної поліції України з муніципальною вартою у сфері забезпечення публічної безпеки: адміністративно-правовий аспект. *Формування професійних компетентностей на міждисциплінарній основі в умовах глобальної нестабільності* : зб. доп. за результатами наук.-практ. конф. (м. Кам'янське, 10 лют. 2025 р.). Кам'янське: ГО МОПЛ, 2025. С. 13-17. <https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/23295> (дата звернення: 30.03.2026).
4. Європейська хартія місцевого самоврядування : Хартія Ради Європи від 15.10.1985 : станом на 16 листоп. 2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення: 30.03.2026).
5. Євроінтеграція для українських муніципалітетів. *Academy Cities4Cities*. URL: <https://academy.cities4cities.eu/eurointegration> (дата звернення: 30.03.2026).

УДК 323.2:352-053.6

**АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Зеленко Г.Д., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **Линник Т.В.**,

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м.Біла Церква, Україна

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну з 24 лютого 2022 року суттєво вплинуло на реалізацію молодіжної політики на всіх рівнях управління, зокрема в територіальних громадах. Молодь віком 14–35 років, яка становить близько 25–30% населення більшості громад, стала однією з найбільш вразливих груп. За даними дослідження ПРООН та Міністерства молоді та спорту України «Вплив війни на молодь в Україні» (2024), понад 50% молоді стурбована станом свого психічного здоров'я, а частка тих, хто відчуває постійну тривогу чи стрес, зросла на 20–30% порівняно з довоєнним періодом [1]. Умови воєнного стану призвели до масового внутрішнього переміщення, руйнування інфраструктури, обмеження фінансових ресурсів та зміни пріоритетів: від дозвілля, неформальної освіти та культурних заходів до волонтерства, підтримки Збройних Сил України та надання психосоціальної допомоги.

Нормативно-правова база молодіжної політики зазнала адаптації до нових реалій. Закон України «Про основні засади молодіжної політики» (№1414-IX від 02.04.2021) доповнено у 2025 році змінами, спрямованими на удосконалення фінансового забезпечення та впровадження мобільних форм молодіжної роботи [2]. У серпні 2025 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію Державної цільової соціальної програми «Молодь України: покоління стійкості - 2030» (розпорядження №840-р від 11.08.2025), а з 2 січня 2026 року програму затверджено постановою КМУ №20 [3]. Цей документ акцентує увагу на мобільних форматах роботи, формуванні стійкості покоління, інтеграції внутрішньо переміщених осіб та ветеранів, а також на посиленні ролі територіальних громад у реалізації молодіжної політики.

На місцевому рівні територіальні громади розробляють та впроваджують власні програми молодіжної політики (наприклад, програми «Молодь» на 2024–2026 роки в багатьох об'єднаних територіальних громадах), де основні

пріоритети - волонтерська діяльність, національно-патріотичне виховання, психологічна підтримка та соціальна згуртованість.

В умовах воєнного стану ключовими аспектами реалізації молодіжної політики стали:

- Волонтерська активність молоді як основний механізм участі: за даними 2024–2025 років, понад 40% молоді залучені до волонтерства, що на 15–20% більше, ніж до повномасштабного вторгнення [1]. Громади використовують цю активність для зміцнення соціальної згуртованості та патріотичного виховання.

- Розвиток молодіжної інфраструктури: попри значні руйнування, створюються мобільні та тимчасово переміщені молодіжні центри. Зокрема, у рамках програми «ВідНОВА:UA» у 2025 році відновлено та створено близько 15 молодіжних просторів у різних областях (Київська, Волинська, Івано-Франківська та ін.) [4].

- Фінансування та грантові механізми: Указ Президента України №159/2026 від 24 лютого 2026 року передбачає виділення до 500 грантів по 200 тис. грн для молоді з малих територіальних громад (з населенням до 5 тис. осіб), що сприяє локальним ініціативам [5].

- Інтеграція вразливих груп молоді: особлива увага приділяється ВПО, ветеранам війни та молоді з прифронтових територій через програми психологічної допомоги, професійної орієнтації та економічної інтеграції.

Серед основних проблем реалізації молодіжної політики в громадах: обмежене фінансування, брак кваліфікованих кадрів, психоемоційне вигорання активістів та недостатня інституційна спроможність у віддалених і сільських громадах. Водночас воєнний стан стимулював інновації: перехід на онлайн-формати, партнерства з громадськими організаціями та міжнародними донорами.

Для підвищення ефективності реалізації молодіжної політики в територіальних громадах доцільно закріпити обов'язкове створення молодіжних

рад або консультативних органів, які забезпечуватимуть реальну участь молоді в ухваленні рішень. Важливим напрямом є розвиток мережі мобільних молодіжних центрів і програм психосоціальної підтримки. Також необхідно передбачити цільове фінансування молодіжної сфери на місцевому рівні, зокрема спрямовувати на ці потреби не менше 1–2 % бюджету громади. Окрім цього, слід активізувати міжсекторальну взаємодію між органами місцевої влади, громадськими організаціями та бізнесом для забезпечення сталості молодіжної політики.

Отже, воєнний стан трансформував молодіжну політику в територіальних громадах України від переважно розвивальної до моделі, орієнтованої на стійкість і підтримку молоді. Адаптація нормативно-правової бази, зростання волонтерської активності та розвиток нової молодіжної інфраструктури сприяють збереженню активної ролі молоді у соціальному відновленні громад. Подальша реалізація молодіжної політики потребує посилення фінансового забезпечення, системного моніторингу та глибшої інтеграції молоді в процеси місцевого самоврядування для формування покоління стійкості та громадянської відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Вплив війни на молодь в Україні – 2024 рік: Інформаційно-аналітичний звіт. ПРООН в Україні; Міністерство молоді та спорту України, 2025. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-12/undp-impact-of-war-on-youth-in-ukraine_0.pdf

2. Закон України «Про основні засади молодіжної політики» від 02.04.2021 № 1414-IX (зі змінами, внесеними Законом № 4488-IX від 05.06.2025). Відомості Верховної Ради України, 2021, № 28, ст. 233. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.01.2026 № 20 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України: покоління стійкості - 2030”» (розпорядження КМУ від 11.08.2025 № 840-р «Про схвалення Концепції»). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840-2025-%D1%80#Text>

4. Програма «ВідНОВА:UA»: Звіт про відновлення молодіжних просторів у 2025 році. Міністерство молоді та спорту України, 2026. URL: <https://mms.gov.ua/news/pidsumky-prohramy-vidnovaua-u-2025-rotsi-15-hromad-i-ponad-400-uchasnykiv>

5. Указ Президента України від 24.02.2026 № 159/2026 «Про гранти Президента України для молоді з малих територіальних громад». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1592026-58453>

УДК: 342.25

**ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ ОРГАНАМИ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА МІСЦЕВИМИ ДЕРЖАВНИМИ
АДМІНІСТРАЦІЯМИ**

Кривов'яз. І. І., здобувач вищої освіти

науковий керівник – **Линник Т.В.**,

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Реформування системи публічної влади на місцевому рівні є одним із ключових напрямів державної політики України, особливо в контексті виконання євроінтеграційних зобов'язань. Попри початок роботи в цьому напрямку ще з 2014 році, питання чіткого розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування (ОМС) та місцевими державними

адміністраціями (МДА) залишається невирішеним. Індикатор 9.3 Плану Ukraine Facility передбачає прийняття окремого закону з цього питання, що підкреслює актуальність теми[1].

Відповідно до Конституції України, МДА здійснюють виконавчу владу в областях і районах, тоді як ОМС вирішують питання місцевого значення. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає територіальну громаду як первинного суб'єкта місцевого самоврядування, що має право самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України[4]. Однак, як свідчить практика та наукові дослідження, чинне законодавство містить значну кількість колізій та прогалин.

Однією з фундаментальних проблем є нечіткість критеріїв віднесення тих чи інших питань до компетенції різних суб'єктів. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» визначає, що до відання МДА належить вирішення питань соціально-економічного розвитку, бюджету, управління майном тощо, що значною мірою повторює повноваження виконавчих органів рад [2]. Така невизначеність призводить до дублювання функцій та виникнення конфліктів компетенції.

Ключовим механізмом взаємодії між цими суб'єктами є інститут делегованих повноважень. Це повноваження органів виконавчої влади, надані ОМС законом. Водночас, Закон «Про місцеві державні адміністрації» встановлює, що МДА є підзвітними та підконтрольними відповідним радам у частині делегованих їм повноважень [3]. Така двостороння модель створює складну та заплутану систему, яка, на думку дослідників, часто призводить до того, що межі цієї компетенції є «розмитими». Також існує проблема недостатності фінансової забезпеченості делегованих повноважень, що підриває самостійність ОМС.

Важливим орієнтиром для вирішення цих проблем є правові позиції Конституційного Суду України. У своїх рішеннях Суд неодноразово

наголошував, що ОМС не є органами державної влади, а їхні власні повноваження мають здійснюватися самостійно [4]. Конституційний Суд сформулював принципову позицію, що визначення обсягу та змісту як власних, так і делегованих повноважень належить виключно до сфери законодавчого регулювання, і таке делегування не може нівелювати самоврядну автономію територіальних громад. Він також наголосив, що встановлюючи делеговані повноваження, законодавець не може нівелювати саму сутність місцевого самоврядування, оскільки власні повноваження мають здійснюватися самостійно та під власну відповідальність [1].

На практиці це призводить до ситуацій, описаних у дослідженнях, коли місцеві державні адміністрації, взаємодіючи з органами місцевого самоврядування, можуть здійснювати контроль за виконанням делегованих повноважень, що іноді переростає у втручання у власні справи громад. Водночас, Закон прямо забороняє МДА втручатися у здійснення ОМС власних повноважень, однак відсутність чітких меж цього втручання створює простір для зловживань [3].

Ситуація ускладнюється в умовах воєнного стану, коли відбувається обмеження повноважень окремих ОМС та їх передання військовим адміністраціям.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що чинне законодавче регулювання розмежування повноважень між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування є недосконалим. З огляду на це, першочерговим завданням в цій сфері після завершення війни є розробка та прийняття спеціального закону про розмежування повноважень, як це передбачено стратегічними документами України. Такий закон має ґрунтуватися на принципах субсидіарності, децентралізації та повсюдності місцевого самоврядування.

Необхідно законодавчо визначити вичерпний перелік власних повноважень органів місцевого самоврядування, усунувши їх дублювання з функціями місцевих державних адміністрацій. Також слід чітко прописати механізм делегування повноважень з обов'язковим фінансовим забезпеченням. Функції ж адміністрацій варто зосередити на контролі за законністю, координації територіальних органів влади та реалізації державних програм. Ухвалення такого системного закону створить ефективну модель влади на місцях, забезпечивши баланс інтересів держави та громад і належну якість публічних послуг.

Список використаних джерел:

1. Божко В., Полховська І. Правові позиції Конституційного Суду України щодо розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2025. № 18. С. 1-7. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-18-01-28>
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Редакція від 26.02.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. Редакція від 04.03.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
4. Титикало Р. Взаємодія органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади. 2023. С. 1-6. URL: <https://share.google/b3mhWhAeNdk3ZnuFl>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ВЛАДИ

Чорноус П.С., студент 2 курсу соціально-гуманітарного факультету

науковий керівник – **Линник Т.В.**,

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м.Біла Церква, Україна

Сьогодні в Україні активно відбувається процес цифровізації, який охоплює різні сфери життя, у тому числі і місцеве самоврядування. Цифровізація місцевого самоврядування – це важливий крок у напрямку європейської інтеграції, адже в країнах Європейського Союзу вже давно використовуються цифрові технології для підвищення ефективності та відкритості влади.

Цифровізація місцевого самоврядування передбачає впровадження електронних сервісів, які значно спрощують отримання адміністративних послуг. Наприклад, сьогодні багато довідок або заяв можна подати онлайн, не відвідуючи державні установи. Це економить час громадян і зменшує бюрократію.

Одним із важливих напрямів цифровізації є відкритість даних. Це означає, що інформація про бюджет, витрати, рішення місцевих рад та інші документи стають доступними для всіх бажаючих. Г. Курдіяш підкреслює, що відкритість інформації дозволяє громадянам здійснювати контроль за владою і запобігати можливим зловживанням[1, с.7]. Також цифрові технології відкривають нові можливості для участі громадян у місцевому самоврядуванні. Наприклад, електронні петиції дозволяють звертатися до органів влади з певними пропозиціями, а електронні голосування дозволяють впливати на бюджет

громади . Також онлайн обговорення допомагають враховувати думку населення при прийнятті важливих рішень.

Крім цього, цифровізація сприяє підвищенню ефективності роботи органів місцевого самоврядування. Документи зберігаються в електронному вигляді, що спрощує їх обробку, зменшує кількість помилок та пришвидшує прийняття рішень. Також це дозволяє краще контролювати виконання рішень і використання бюджетних коштів[2, с.267].

Водночас існують і певні проблеми. Не всі громади мають достатній рівень технічного забезпечення, особливо це стосується невеликих населених пунктів. Також є проблема цифрової нерівності, коли частина населення не має доступу до інтернету або не вміє користуватися електронними сервісами. Як зазначає О. Роговенко, для успішної цифровізації важливо не тільки впроваджувати технології, але й підвищувати рівень знань і навичок населення[3, с.121].

Окрему увагу слід звернути на питання захисту інформації. З розвитком цифрових технологій зростає ризик витоку конфіденційної інформації. Тому органи влади повинні забезпечувати належний рівень безпеки інформації та захист персональних даних громадян.

Досвід європейських країн підтверджує, що цифровізація є ефективним інструментом підвищення прозорості влади. У багатьох із них більшість адміністративних послуг уже доступні онлайн, а громадяни активно користуються електронними інструментами участі в управлінні. Водночас в Україні цифровізація також динамічно розвивається: впроваджуються сучасні електронні сервіси, розширюється доступ до онлайн послуг, і вже сьогодні помітні позитивні результати як у великих містах, так і в громадах

Отже, цифровізація місцевого самоврядування є важливим напрямом розвитку сучасної держави. Вона сприяє підвищенню прозорості влади, покращує доступ громадян до інформації та створює умови для їх активної

участі в управлінні. Подальший розвиток цифровізації потребує вдосконалення технічної бази, підвищення цифрової грамотності населення та забезпечення належного рівня інформаційної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Курдіяш Г.О. Електронне урядування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: автореф. магістерської дис. на здобуття освіт. ступеня «магістр», спец. 281 "Публічне управління та адміністрування". – Миколаїв: ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. URL_ <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/851>
2. Богач Ю.А. Цифровізація діяльності органів місцевого самоврядування як інструмент забезпечення сталого розвитку територіальних громад // Економіка та право. – 2020. – № 2(64). – С. 264–268. – URL <https://economic-prostir.com.ua/wp-content/uploads/2025/06/201-264-268-bogach.pdf>
3. Роговенко О.В., Лиховид А.В. Цифровізація місцевого самоврядування: основні переваги та виклики / Digitalization of Local Government: Main Advantages and Challenges // Право і суспільство. – 2022. – № 10. – С. 25–32. URL_ https://lsej.org.ua/10_2022/25.pdf

УДК 340

**ПРОЗОРІСТЬ І ПІДЗВІТНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА УКРАЇНСЬКІ
РЕАЛІЇ**

Тимощук О.Г.,

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м.Біла Церква, Україна

Процес реформування системи місцевого самоврядування в Україні, що активно розвивається в межах децентралізації, актуалізує питання забезпечення прозорості та підзвітності діяльності органів місцевої влади. Ці принципи є фундаментальними складовими демократичного врядування, оскільки сприяють підвищенню довіри громадян до влади, ефективному використанню публічних ресурсів та забезпеченню участі населення у прийнятті управлінських рішень. Особливої значущості зазначена проблематика набуває в умовах європейської інтеграції України та адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу. Сучасні виклики, пов'язані з воєнним станом, післявоєнним відновленням держави та необхідністю ефективного управління місцевими ресурсами, потребують удосконалення механізмів відкритості та підзвітності органів місцевого самоврядування. У цьому контексті важливим є вивчення європейського досвіду забезпечення прозорості публічної влади та можливостей його імплементації в українську правову систему.

У європейській правовій традиції принципи прозорості та підзвітності органів публічної влади розглядаються як необхідні умови демократичного врядування. Вони закріплені у низці міжнародно-правових актів та рекомендацій європейських інституцій, зокрема у Європейській хартії місцевого самоврядування, документах Ради Європи та практиці інституцій Європейського Союзу.

Європейські стандарти передбачають, що діяльність органів місцевого самоврядування має бути максимально відкритою для громадян, а прийняття управлінських рішень – здійснюватися з урахуванням принципів гласності, участі громади та підзвітності перед населенням. Одним із ключових інструментів реалізації цих принципів є забезпечення доступу до публічної інформації, прозорість бюджетних процесів, відкритість засідань місцевих рад та використання сучасних цифрових технологій для комунікації з громадськістю. У країнах Європейського Союзу значна увага приділяється

розвитку електронного врядування, що дозволяє підвищити рівень відкритості діяльності органів влади та забезпечити ефективний громадський контроль. Запровадження відкритих даних, електронних консультацій з громадськістю, онлайн-трансляцій засідань органів місцевого самоврядування та інших цифрових інструментів сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів.

В Україні протягом останніх років було здійснено низку важливих кроків у напрямі підвищення відкритості діяльності органів місцевого самоврядування. Прийняття законодавства у сфері доступу до публічної інформації, розвитку електронного врядування, а також реалізація реформи децентралізації сприяли розширенню повноважень територіальних громад та підвищенню рівня їх відповідальності перед населенням.

Додатковим фактором, що впливає на діяльність органів місцевого самоврядування, є умови воєнного стану, які в окремих випадках зумовлюють необхідність тимчасового обмеження відкритості управлінських процедур з міркувань безпеки. Водночас навіть у таких умовах забезпечення базових стандартів прозорості та підзвітності залишається важливою умовою підтримання довіри суспільства до органів влади.

Отже, прозорість і підзвітність діяльності органів місцевого самоврядування є ключовими принципами демократичного врядування та важливими умовами ефективного функціонування публічної влади. Європейські стандарти у цій сфері базуються на забезпеченні відкритості управлінських процесів, доступу громадян до інформації, розвитку механізмів громадської участі та використанні сучасних цифрових технологій. Для України, яка перебуває у процесі європейської інтеграції та реформування системи публічного управління, імплементація цих стандартів має стратегічне значення. Подальший розвиток прозорості діяльності органів місцевого самоврядування потребує вдосконалення нормативно-правового регулювання, підвищення інституційної спроможності територіальних громад, активного впровадження

інструментів електронного врядування та розширення можливостей участі громадян у місцевому управлінні. Урахування кращих європейських практик та їх адаптація до українських умов сприятимуть формуванню ефективної, відкритої та підзвітної системи місцевого самоврядування, що відповідатиме сучасним демократичним стандартам та забезпечуватиме сталий розвиток територіальних громад.

УДК: 342.25

РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

Яровий Н.В., здобувач вищої освіти,

Бабенко К.Р., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **Линник Т.В.**,

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м.Біла Церква, Україна

Актуальність теми зумовлена трансформацією системи публічної влади в Україні в межах децентралізації. Територіальна громада перестала бути пасивним об'єктом управління і стала ключовим суб'єктом муніципальної демократії. Питання участі членів громади у вирішенні справ місцевого значення — це не лише право, а й інструмент легітимізації місцевої влади. Метою даних тез є аналіз правових форм та механізмів, через які громада реалізує свій суверенітет на рівні села, селища чи міста.

Територіальна громада є первинним суб'єктом місцевого самоврядування. Згідно зі ст. 140 Конституції України, місцеве самоврядування здійснюється громадою як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

Громада володіє власною компетенцією, має право на комунальну власність та місцевий бюджет [1].

Безпосередня участь громадян у вирішенні місцевих питань реалізується через низку правових інститутів, передбачених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». Стаття 9 Закону дає громаді право на місцеву ініціативу — можливість винести будь-яке питання на розгляд сесії ради. Це дозволяє громадянам обходити бюрократичні бар'єри. Громадські слухання (ст. 13) є формою контролю, де мешканці можуть заслуховувати посадових осіб та обговорювати проекти рішень[2].

Сучасні інструменти демократії запроваджують нові методи участі громадян у вирішенні питань місцевого значення. Електронні петиції, завдяки яким влада може швидко реагувати на запит мешканців, відповідно до статті 23-1 Закону України «Про звернення громадян». Пряме голосування за розподіл коштів місцевого бюджету на власні проекти. Опитування через платформу «Дія».

Особливістю сучасної ситуації є тимчасове обмеження певних форм участі, а саме мітингів і референдумів, та розширення повноважень військових адміністрацій. Проте роль територіальної громади зросла в напрямку волонтерства, цивільного захисту та підтримки життєдіяльності критичної інфраструктури[3].

Отже, територіальна громада є фундаментом демократичної держави. Її роль полягає не лише у виборах депутатів раз на п'ять років, а у постійному залученні до прийняття рішень через ініціативи, слухання та бюджетні процеси. Ефективність вирішення питань місцевого значення напряму залежить від активності мешканців та готовності органів влади до діалогу. Майбутнє муніципального права в Україні лежить у площині подальшої цифровізації та посилення реальної спроможності громад.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР.
3. Закон України «Про органи самоорганізації населення» від 11.07.2001 № 2625-ІІІ.

УДК: 351.74:004.8

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Ковальчук Б.Б., студент 3 курсу
науковий керівник – **Линник Т.В.**,
кандидат юридичних наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується активним впровадженням цифрових технологій у всі сфери життя. Особливого значення ці процеси набувають у сфері публічного управління, де цифровізація стає важливим інструментом підвищення ефективності діяльності органів влади. Місцеве самоврядування як найближчий до громадян рівень управління є одним із ключових напрямів впровадження цифрових інновацій. Умови децентралізації в Україні створюють нові можливості для розвитку територіальних громад, однак водночас вимагають сучасних підходів до управління. Саме цифрові технології дозволяють забезпечити прозорість, відкритість та оперативність у

прийнятті рішень, що особливо важливо в умовах зростання очікувань громадян щодо якості публічних послуг.

Цифровізація місцевого самоврядування передбачає впровадження електронних сервісів, автоматизацію управлінських процесів та використання сучасних інформаційних систем. На практиці це проявляється у розвитку таких інструментів, як електронні петиції, онлайн-консультації, цифрові платформи для надання адміністративних послуг. Ці механізми сприяють більш активному залученню громадян до процесу управління та підвищують рівень їх довіри до влади [1].

Важливим напрямом є розвиток електронного врядування, яке забезпечує взаємодію між органами влади та громадянами через цифрові канали. На мою думку, саме електронне врядування є одним із ключових чинників модернізації місцевого самоврядування, оскільки воно дозволяє зменшити бюрократичні бар'єри та зробити послуги більш доступними.

Разом з тим, впровадження цифрових технологій супроводжується низкою викликів. До них можна віднести недостатній рівень цифрової грамотності населення, технічні обмеження в окремих громадах та проблему кібербезпеки. У цьому контексті важливо забезпечити не лише технічне оснащення, а й підготовку кадрів, здатних ефективно використовувати сучасні інструменти управління [2].

Сучасні дослідження показують, що цифровізація сприяє підвищенню прозорості діяльності органів місцевого самоврядування та зменшенню корупційних ризиків. Відкритість даних і можливість громадського контролю дозволяють громадянам більш активно впливати на прийняття управлінських рішень [3]. Це, у свою чергу, формує нову модель взаємодії між владою та суспільством.

Не менш важливою є роль цифровізації у підвищенні якості публічних послуг. Використання електронних сервісів дозволяє скоротити час обробки

звернень, зменшити кількість помилок та забезпечити зручність для користувачів. Таким чином, цифрові технології стають інструментом підвищення ефективності управління на місцевому рівні.

Отже, можна зробити такий висновок, що цифровізація місцевого самоврядування є важливим напрямом розвитку публічного управління в Україні. Вона сприяє підвищенню ефективності діяльності органів влади, забезпечує прозорість управлінських процесів та розширює можливості участі громадян у прийнятті рішень. Ключовим завданням на сучасному етапі є не лише впровадження цифрових технологій, а й формування комплексного підходу до їх використання. Це включає розвиток цифрової інфраструктури, підвищення рівня цифрової грамотності населення та забезпечення інформаційної безпеки. Особливо важливо, щоб цифровізація не залишалася формальним процесом, а реально впливала на якість життя громадян. Саме через доступність послуг, швидкість їх надання та зручність використання можна оцінити ефективність впроваджених змін. Таким чином, цифровізація місцевого самоврядування є не лише технічним, а й соціальним процесом, який сприяє формуванню сучасної моделі управління, орієнтованої на потреби громадян. Її подальший розвиток має стати одним із пріоритетів державної політики у сфері публічного управління.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // Урядовий портал України. URL: <https://www.kmu.gov.ua> (Дата звернення: 03.04.2026)
2. Міністерство цифрової трансформації України - офіційний портал з матеріалами про електронні сервіси, цифрові платформи та ініціативи для громадян. URL: <https://www.mindigital.gov.ua>
3. Кравець, О. «Цифровізація місцевого самоврядування в Україні: прозорість і антикорупційний ефект», Вісник публічного управління, 2022.

УДК: 342.9:352.07

**МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.**

Мерзлюк К.П., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **Линник Т.В.**,

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Сучасний розвиток демократичної держави неможливий без ефективного функціонування місцевого самоврядування. Саме на місцевому рівні відбувається безпосередня взаємодія влади та громадян, вирішуються питання повсякденного життя населення, формується довіра до державних інституцій. У зв'язку з цим особливого значення набуває дослідження ролі територіальних громад та органів місцевого самоврядування у забезпеченні сталого розвитку.

В умовах реформування системи публічного управління в Україні місцеве самоврядування виступає ключовим інструментом децентралізації влади. Передача повноважень на місця створює можливості для більш ефективного управління ресурсами та врахування потреб населення. Водночас це потребує належного правового забезпечення та підвищення рівня відповідальності органів влади перед громадою.

Відповідно до законодавства України, місцеве самоврядування є правом територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [1]. Це положення підкреслює важливість автономії громад та їх роль у системі публічної влади. На практиці це означає, що громади мають можливість впливати на розвиток території, визначати пріоритети та брати участь у формуванні місцевої політики.

Важливим аспектом функціонування місцевого самоврядування є принципи його діяльності. До них належать законність, відкритість, підзвітність, участь громадян та ефективність управління. На мою думку, саме відкритість і прозорість є ключовими умовами формування довіри між владою та громадою, адже без доступу до інформації громадяни не можуть повноцінно реалізувати свої права.

Сучасні науковці підкреслюють, що місцеве самоврядування відіграє важливу роль у розвитку громадянського суспільства. Зокрема, В. Б. Авер'янов зазначає, що ефективна діяльність органів місцевого самоврядування сприяє підвищенню рівня участі громадян у прийнятті управлінських рішень [2]. Це підтверджує, що муніципальне право є не лише юридичною, а й соціальною категорією.

У процесі децентралізації в Україні значно зросла роль територіальних громад як самостійних суб'єктів управління. Передача фінансових ресурсів та повноважень дозволила громадам більш ефективно вирішувати питання місцевого розвитку. Водночас це створює нові виклики, пов'язані з необхідністю підвищення професійного рівня управлінців та забезпечення контролю за використанням ресурсів [3].

Не менш важливим є питання відповідальності органів місцевого самоврядування. Вони повинні діяти в інтересах громади, дотримуючись принципів законності та ефективності. У цьому контексті важливу роль відіграє громадський контроль, який дозволяє забезпечити прозорість діяльності органів влади та підвищити якість управлінських рішень.

Отже, місцеве самоврядування є ключовим елементом демократичної системи управління, який забезпечує участь громадян у вирішенні питань місцевого значення та сприяє розвитку територіальних громад. Його ефективність визначається не лише нормативно-правовою базою, а й рівнем взаємодії між владою та населенням. Подальший розвиток місцевого

самоврядування в Україні має ґрунтуватися на принципах відкритості, відповідальності та партнерства. Особливу увагу слід приділяти розвитку громадянської активності, адже саме активна громада є основою ефективного управління. Водночас важливо забезпечити баланс між автономією громад і контролем з боку держави, щоб уникнути зловживань та забезпечити ефективне використання ресурсів. Не менш значущим є підвищення професійного рівня посадових осіб місцевого самоврядування, що дозволить покращити якість управлінських рішень. Таким чином, місцеве самоврядування виступає не лише механізмом реалізації влади на місцях, а й важливим фактором розвитку демократії, зміцнення довіри до влади та формування активного громадянського суспільства. Його подальше вдосконалення є необхідною умовою сталого розвитку України та інтеграції до європейського простору.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР.
2. Авер'янов В. Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К.: Факт, 2003. 384 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fdb7e189-b37a-43f1-9d7c-705cd6e69b40/content>
3. Децентралізація в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // Урядовий портал : офіційний вебсайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>(дата звернення: 03.04.2026).

УДК: 352:342.9(477)

ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Говорова А.О. студентка 2 курс соціально-гуманітарного факультету
Науковий керівник – **Линник Т.В.**,
кандидат юридичних наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
м.Біла Церква, Україна

У сучасній демократичній державі відкритість і прозорість діяльності органів місцевого самоврядування є необхідною умовою ефективного управління та довіри громадян до влади. Одним із ключових інструментів забезпечення цієї відкритості є право на доступ до публічної інформації, яке гарантує відкритість і прозорість діяльності всіх гілок влади, а також органів місцевого самоврядування. Про це також зазначає Мушій М.С., що одним із основних принципів публічної інформації є її відкритість та доступність для всіх, хто бажає її використовувати. Це допомагає забезпечити прозорість управління та демократію в суспільстві, а також забезпечує можливість використання цієї інформації для розвитку науки, бізнесу та інших галузей діяльності[8]. В Україні це право закріплено на найвищому рівні у Конституції України, зокрема в статті 34, яка гарантує кожному свободу думки і слова, а також право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію[1].

Щодо поняття публічної інформації та її значення, то відповідно до до положень Закону України «Про доступ до публічної інформації», публічна інформація — це відображена та задокументована будь-якими засобами інформація, яка була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків[2].

До такої інформації належать:

- рішення органів місцевого самоврядування;
- місцеві бюджети та фінансові звіти;

- відомості про використання комунального майна;
- нормативно-правові акти органів влади.

Водночас Закон України «Про інформацію» (1992 р.) визначає загальні засади інформаційних відносин, підкреслюючи, що інформація є важливим ресурсом для розвитку суспільства[3]. Значення публічної інформації полягає в тому, що вона забезпечує прозорість діяльності влади, сприяє реалізації принципу підзвітності, є ефективним засобом протидії корупції та створює умови для активної участі громадян у місцевому самоврядуванні.

Правове регулювання доступу до публічної інформації є важливим елементом забезпечення конституційного права особи на інформацію, при цьому основним нормативно-правовим актом у цій сфері є Закон України «Про доступ до публічної інформації», який встановлює механізм реалізації цього права[2]. Зокрема, закон визначає:

- порядок подання інформаційних запитів;
- строки їх розгляду (загалом до 5 робочих днів);
- обов'язки розпорядників інформації;
- підстави для обмеження доступу.

Разом із цим, важливе значення має Закон України «Про звернення громадян» (1996 р.), який регулює порядок подання заяв, скарг і пропозицій до органів влади, а також забезпечує можливість громадян впливати на діяльність органів місцевого самоврядування[4]. Особливу роль у сфері обмеження доступу до інформації відіграє Закон України «Про захист персональних даних» (2010 р.), який встановлює, що інформація про особу не може бути поширена без її згоди, крім випадків, передбачених законом[2]. Крім законів, доступ до інформації регулюється підзаконними актами, зокрема: Постановою Кабінету Міністрів України № 583 від 25.05.2011, яка визначає порядок забезпечення доступу до публічної інформації в органах виконавчої влади[6]; Указом

Президента України № 547 від 05.05.2011, спрямованим на забезпечення відкритості діяльності органів влади[7].

Форми реалізації права на доступ до інформації визначаються законодавством та забезпечують можливість кожної особи отримувати необхідну інформацію, при цьому відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації може здійснюватися у кількох формах:

По-перше, це подання інформаційного запиту. Громадяни мають право звернутися до органів місцевого самоврядування із запитом у письмовій, електронній або усній формі. Орган влади зобов'язаний надати відповідь у встановлений законом строк.

По-друге, важливу роль відіграє обов'язок органів влади самостійно оприлюднювати інформацію. Зокрема, відповідно до закону, органи місцевого самоврядування повинні розміщувати інформацію на офіційних вебсайтах, у відкритих реєстрах та інших доступних джерелах.

По-третє, реалізація права на доступ до інформації відбувається через відкритість засідань місцевих рад і проведення громадських слухань, що відповідає принципам гласності та прозорості діяльності влади.

Роль доступу до публічної інформації у забезпеченні відкритості місцевої влади полягає в тому, що доступ до публічної інформації є ключовим інструментом забезпечення відкритості діяльності органів місцевого самоврядування, а саме завдяки нормам Закону України «Про доступ до публічної інформації» громадяни мають можливість отримувати інформацію про діяльність місцевих органів влади, контролювати прийняття рішень, брати участь у вирішенні питань місцевого значення, що сприяє підвищенню рівня довіри до влади, забезпеченню її підзвітності та розвитку демократичного суспільства[2].

Це проявляється у таких аспектах:

- забезпечення підзвітності органів місцевого самоврядування перед громадою;
- формування довіри громадян до влади;
- запобігання корупційним правопорушенням;
- підвищення рівня громадянської активності.

Таким чином, доступ до інформації виступає важливим елементом демократичного врядування.

Та можна визначити декілька основних ознак публічної інформації, на які вказує це визначення: належність інформації до сфери відання та компетенції суб'єкта влад-них повноважень, існування інформації в певній матеріалізованій формі, знаходження інформації та її носіїв у володінні суб'єкта владних повноважень або іншого розпорядника публічної інформації [9].

Проблеми реалізації права на доступ до інформації полягають у тому, що, незважаючи на наявність розвиненої нормативної бази, практика реалізації права на доступ до публічної інформації в Україні не є досконалою, зокрема серед основних проблем можна виділити:

- порушення строків надання інформації, передбачених Законом України «Про доступ до публічної інформації»;
- необґрунтовані відмови у наданні інформації;
- зловживання положеннями Закону України «Про захист персональних даних» для обмеження доступу[5];
- недостатній рівень відкритості окремих органів місцевого самоврядування;
- низький рівень обізнаності громадян щодо своїх прав.

Шляхи вдосконалення доступу до публічної інформації полягають у забезпеченні неухильного виконання вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації», підвищенні рівня відповідальності посадових осіб за порушення інформаційного законодавства, розвитку електронного врядування

та відкритих даних, удосконаленні механізмів контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування та підвищенні правової обізнаності населення.

Отже, доступ до публічної інформації є невід'ємною складовою демократичного суспільства та важливим інструментом забезпечення відкритості місцевої влади. Завдяки закріпленню цього права в Конституції України, а також його детальному регулюванню у Законі України «Про доступ до публічної інформації», Законі України «Про інформацію», Законі України «Про звернення громадян» та інших нормативно-правових актах, створено правові передумови для ефективного контролю за діяльністю влади.

Подальший розвиток і вдосконалення механізмів доступу до публічної інформації є важливим кроком на шляху до зміцнення демократичних інститутів, підвищення довіри громадян до органів місцевого самоврядування та формування правової держави в Україні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. № 2939-VI.
3. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII.
4. Закон України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР.
5. Закон України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 р. № 2297-VI.
6. Постанова Кабінету Міністрів України № 583 від 25.05.2011 р. «Про забезпечення доступу до публічної інформації в органах виконавчої влади».
7. Указ Президента України № 547 від 05.05.2011 р. «Про заходи щодо забезпечення відкритості діяльності органів влади».

8. Мушій М.С. Поняття та ознаки публічної інформації // Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал. – 2023. – Вип. 3 (12). – С. 335–342. – DOI: 10.33244/2617-4154.3(12).2023.335-342. – ISSN 2617-4154.
9. Аблякімова Е. Е. Правове і суспільне значення публічної інформації. Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 50. С. 52–60.